Ing. Ciprian Achim – primarul Comunei Lelese
Dr. Rusalin Iştănoni

PRACTICI PĂSTOREŞTI REFLECTATE ÎN „MĂSURATUL OILOR" LA LELESE (INTERVIU)

«Pădurenii sunt recunoscuți drept păstrătorii *„păstoritului sedentar*" în hotarul satului. Ei nu au trimis niciodată oile la munte, cum fac cei din Mărginimea Sibiului.

„Măsuratul oilor" reprezintă cea mai importantă zi din an, pentru crescătorii de animale din comuna noastră. Este ziua în care fiecare gospodar își aduce oile la stână. Peste iarnă, oamenii își țin oile acasă. Dar, acum, și le aduc în comun, formând mai multe stâni, în funcție de relațiile de rudenie, prietenie, dar și după locul în care stau.

De ce este importantă această zi? Pentru că, acum, fiecare om își prezintă oile celorlalți ortaci din stână, le mulge și arată ce potențial are fiecare turmă particulară. În funcție de laptele muls, vor lua cantitățile de brânză și lapte, în tot cursul anului. De asemenea, la acest soroc, fiecare gospodar vine aici nu numai cu oile, ci își aduce întreaga familie, de la copilul mic din leagăn până la cel mai bătrân, și stau împreună, vorbesc unii cu alții, își fac planuri pentru oierit pe întregul an, poate chiar și pentru anul viitor, pentru iarnă.

La noi, s-a practicat, după cum au demonstrat și specialiștii, unul dintre cele mai rudimentare tipuri de păstorit, adică păstoritul local. Din cele patru tipuri de păstorit pe care le-au practicat românii, în zona comunei Lelese, s-a păstrat cel mai străvechi. Adică, oile *„vărează"*, începând din luna mai până în septembrie, pe islaz. Islazul este partea din hotar care nu se cultivă în anul respectiv, urmând ca pământul să fie *„îngrășat"* cu oile, pentru anul următor. Numai păcurarii, numai cei care sunt *„păcurari"* în anul respectiv, au dreptul să-și îngrașe pământul cu oile lor. De aceea, familiile pădurenești se străduiau să aibă cât mai multe oi, adică în măsura în care să le poată asigura și iernatul cu fânul avut la dispoziție, respectiv circa 50-60 de oi. Și obțineau acest drept de a ajunge păcurari și de a îngrășa pământul cu oile. Fiecare păcurar avea dreptul, timp de 2 nopți, să țină stâna cu oile într-un loc, adică pe terenul lor. După aceea, mutau stâna în alte locuri, iar la sfârșitul verii, toți ciobanii își aveau pământul îngrășat, apt pentru a da o recoltă mai bună în anul următor.

Desigur că, pădurenii fiind oameni mai modești, cu pământul slab productiv, au practicat simultan *păstoritul, agricultura* și *mineritul*. Deci, omul se trezea dimineața, se ducea la mină, ajungea pe la ora 6 sau 7 acolo, termina șutul după prânz și ajungea acasă, după orele 5 seara. Dacă avea timp să mai mânânce ceva, era bine, dacă nu, mergea ori la stână, unde îl așteptau oile, ori la coasă, să mai cosească vreo câteva brezde de fân până se înopta, sau la seceriș, dacă era timpul secerișului. Iată cum s-a perpetuat această interdependență dintre agricultură și creșterea animalelor, până în zilele noastre!

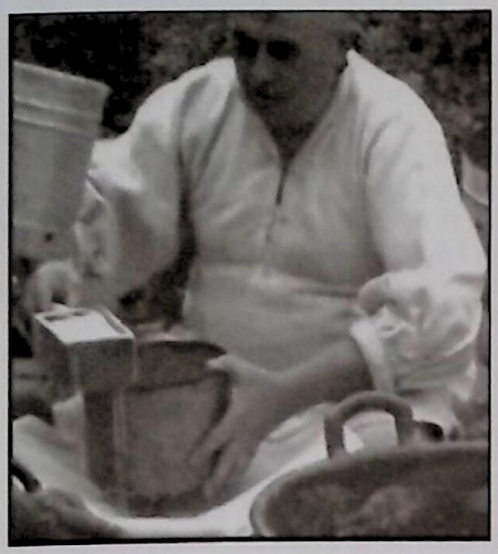
Unul dintre păcurarii de acum, din comuna Lelese, *Petriș Petru*, a fost miner, dar în tot acest timp, a practicat și meseria de păcurar, acasă. Iar, după ce a ieșit la

pensie, și-a extins turma de oi, de la 50 de oi a ajuns la peste 170. Prin urmare, vedem cum un om, fără a conta vârsta, dacă vrea să facă ceva pentru el și comunitate, atunci are și realizări.

Pentru că, aici, la stână, nu sunt numai oile păcurarilor, ci și ale celorlalți oameni din sat, care au animale mai puține. Nu ar fi fost eficient ca fiecare să-și îngrijească oile singur, peste vară. De aceea, se adunau toate oile la păcurari. Și un păcurar primea oile de la 6-7 familii. *„Pășunari"* li se spune celor care-și dau oile la păcurari. Desigur, toamna, atunci când se *„împărțeau"* oile, fiecare om venea să și le ia de la stână.

„Măsuratul oilor" sau, mai bine zis, *„măsuratul laptelui"* avea rolul de a stabili câtă cantitate de lapte are dreptul de a lua fiecare familie, în funcție de oile pe care le posedă. În timpul măsuratului, laptele muls de la oile unui proprietar, după măsurare, se notează pe un răboj, pe un răvaș, cu un lemn cioplit, utilizându-se

diferite semne speciale care echivalează cu: o cupă, o măsură, o lingură, un bâlc. Acestea sunt unitățile de măsură care se folosesc la stânile din Ținutul Pădurenilor. Chiar în ziua măsuratului, se stabilește cine are cel mai mult lapte, iar acela rămâne *„băcioni”*, la „brânză”, în săptămâna respectivă, luându-și cantitatea lui de lapte. După aceea, urmau ceilalți, în ordinea descrescătoare cantității avute de lapte, până la ultimul pășunar din sat, care avea numai vreo 5 până la 10 oi. Și, pe urmă, ciclul se relua din nou. Ultima dată, toamna, dacă mai rămânea lapte, atunci din acesta se făcea caș și brânză, împărțindu-se frățește la păcurari, atât la cei care stăteau la *„mânzări”*, cât și celor de la *„sterpe”*, astfel încât toată lumea să fie mulțumită.

Tradiția mai spune că, acela care ia cel mai mult lapte la *„Măsuratul oilor”*, trebuie să organizeze un joc duminical, plătind muzica. Și atunci, ne adunăm cu toții, către seară, la căminul cultural, unde are loc jocul.

Odinioară, după ce cădea prima zăpadă, sătenii veneau și își luau oile acasă, ținându-le în gospodăria proprie, în grajd sau în țarc. Le asigurau hrana cu fân sau otavă, otava fiind recomandată mai ales în perioada fătării. Iar dacă în anul respectiv, era secetă și nu aveau suficient fân, atunci se făceau frunzare, tăindu-se crengi de stejar, mesteacăn sau fag, pentru ca oile să nu sufere de foame. În cel mai rău caz, când iarna se prelungea, atunci pădurenii, având toate casele și șurile acoperite cu paie, începeau, mai întâi, să descopere șurile și să dea paiele la vite și la oi. Dacă se terminau paiele de pe șură și nu se sfârșea iarna, luau și de pe un colț al casei ca să-și hrănească animalele. Ei au ținut mai mult la viața animalelor, decât la viața lor. De fapt, se poate observa din studiile publicate, că locuințele pădurenilor erau mici, fiind mai modeste în raport cu adăposturile, grajdurile și șurile, clădite mult mai spațios. Dădeau o foarte mare atenție animalelor, pentru că erau singura sursă de venit bănesc. Iar din banii obținuți, își achitau darea, impozitul, își cumpărau cele necesare pentru familie, de la pălărie, pieptar, mărgele și până la celelalte lucruri trebuincioase la casa omului.

De aceea, pentru noi, este foarte însemnată această tradiție și ținem să ducem, pe mai departe, obiceiul păstoresc „Măsuratul oilor”, care ne adună împreună, pe aceste dealuri.

(Interviu realizat în data de 6 mai 2017, la stâna din Dealul Strezii, de la Lelese. Imagini: Cristian Vătavu)

